

VPELJAVA ODBIRE PLEMENSKIH ŽIVALI NA PODLAGI KAKOVOSTI MESA PRI PASMI KRŠKOPOLJSKI PRAŠIČ

Univerza v Ljubljani

Biotehniška fakulteta

Kaj je bistvo projekta

Krškopoljski prašič je edina avtohtona pasma med pasmami slovenskih prašičev. Dobra prilagodljivosti na skromne razmere in krmo je eden izmed razlogov za večje zanimanje po reji prašičev krškopoljske pasme. Ob tem k zanimanju za rejo pripomore ugodna zamaščenost in kakovostna maščoba, zaradi katerih jih uporabljamo v predelavi.

Z namenom ohranjanja in rekonstrukcije pasme je pri izbiri plemenskih živali pomembno, da v odbiro zajamemo več kriterijev. Med vsemi zunanjimi lastnostmi pri prašičih krškopoljske pasme najbolj prevladuje pravilna pasemska značilnost, noge, stoje, parklji, seveda pa tudi dobro razvito vime, kjer ima večji poudarek število funkcionalnih seskov, s katerimi bodo lahko zagotovile optimalen razvoj pujskov. Odbira se tudi mirnejši temperament. Mirnost je pri prašičih krškopoljske pasme zaželeno, saj je med rejami veliko takšnih, ki imajo prasiatve v kotcih s prosto svinjo ali živali v izpustih, pri čemer je do mirnih, manj agresivnih živali lažje dostopati. Z namenom ohranjanja genetske pestrosti populacije pri odbiri upoštevamo tudi povprečno sorodstvo, merjen s koeficientom sorodstva, in inbriding, merjen s koeficientom inbridinga. Za pasmo je prav tako značilna vsebnost in kakovost maščob, ki mesu daje sočnost, mehkobo in bogato aromo. Na kakovost mesa vpliva veliko kandidatnih genov, med katerimi je najpogostejše omenjena mutacija na *RYS1* genu. Ta mutacija je odgovorna za stresno preobčutljivost oziroma za pojav sindroma maligne hipertermije (SMH), poznan tudi kot prašičji stresni sindrom (PSS). Mutirana alela P je v populaciji krškopoljskega prašiča prisotna pri 19.3 % živali, a je kljub temu v populaciji 63.3% živali z genotipom NN, prenašalcev ene mutirane alele P, ki imajo genotip NP, je 34.7 %, živali z mutacijo na obeh alelih (genotip PP) pa je le 2.0 %. Pri odbiri plemenskih živali poleg vseh prejšnjih kriterijev upoštevamo tudi skupno plemensko vrednost. V napoved skupne plemenske vrednosti je vključena napoved za velikost gnezda, število seskov, starost ob prvi prasiatvi in doba med prasiatvama, s katero bi krškopoljski pasmi povrnili tudi sloves plodne pasme.

Odbira na posamezno lastnost se je v preteklosti slabo odnesla, zato je pri odbiri potrebno, da se na podlagi izpolnjevanja vseh kriterijev določi kakovostni razred, ki je temelj za odbiro oziroma izločitev plemenskega podmladka.

Kako ste udeleženi v projektu

V sklopu projekta obdelujemo podatke rezultatov pridobljene z genotipizacijo posameznih živali. Na podlagi dobljenih rezultatov, stanja mutacije v populaciji in lastnosti kakovosti mesa, razvijamo metodo odbire plemenskega podmladka, izločanja in priporočena parjenja z namenom rekonstrukcije in ohranjanja pasme.

Kakšen je glavni doseženi cilj projekta

Glavni doseženi cilj projekta je določitev kriterijev odbire plemenskih živali v populaciji krškopoljske pasme. Za lažje predstavljanje predlagamo obarvanost pragov pri odbiri, pri čemer je zelena obarvanost zaželeno, oranžna je sprejemljiva, rdeča pa neustrezna. Določene pragove pri odbiri bi občasno preverjal in sprejemal strokovni svet rejske organizacije.